



**HET POLITIEBELEID OMTRENT
DRUGS IN HET SCHOOLMILIEU**

INHOUDSTAFEL

1.	VOORWERP VAN HET ONDERZOEK _____	1
2.	METHODOLOGIE _____	1
3.	ANALYSE _____	2
3.1.	De beleidsdocumenten -----	2
3.1.1.	De federale beleidsnota drugs uit 2001	2
3.1.2.	Het Nationaal Veiligheidsplan	3
3.1.3.	De Zonale Veiligheidsplannen	3
3.2.	De bijdrage van de politiediensten -----	3
3.2.1.	De federale politie	3
3.2.2.	De lokale politie	5
3.3.	Visies in verband met de taken die de politiediensten dienen te vervullen -----	6
3.3.1.	Algemeen	6
3.3.2.	Het gebruik van drugshonden	7
3.4.	De analyse van de databank van het VCP in verband met drugs in een schoolmilieu ---	9
3.5.	Knelpunten aangegeven door professor DE RUYVER en de VCLP -----	10
3.6.	De wettelijke basis voor controles in scholen -----	10
3.6.1.	De controle van de schoollokalen	10
3.6.2.	De controle van de lockers van de leerlingen	11
3.6.3.	Het besnuffelen van leerlingen door drugshonden	11
3.7.	De lokale politie in de praktijk -----	11
3.7.1.	Het beleid van de politiezones	11
3.7.2.	Het geven van preventielessen	12
3.7.3.	Repressief optreden	12
3.7.4.	Een actie met drugshonden op school	13
3.7.5.	De verdere opvolging van de betrapte leerlingen	13
3.7.6.	Het omgaan met de wettelijke basis door de bevraagde politiezones	14
4.	CONCLUSIES _____	14
5.	AANBEVELINGEN _____	16
6.	LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN _____	18

1. VOORWERP VAN HET ONDERZOEK

1. Op verzoek van de parlementaire begeleidingscommissie besliste het Vast Comité P op 12 december 2013 een toezichtsonderzoek op te starten met als titel: “Het politiebeleid omtrent drugs in het schoolmilieu”.

2. METHODOLOGIE

2. Om een beeld te krijgen van deze problematiek, werd in een eerste fase van dit onderzoek een analyse verricht naar wat de mogelijke relevante partners en beleidsdocumenten zijn. Op basis van deze analyse werden volgende onderzoeksverrichtingen verricht:

- Analyse van de federale beleidsnota drugs uit 2001.
- Analyse van de nationale veiligheidsplannen (NVP) 2008 – 2011 en 2012 – 2015.
- Analyse van de zonale veiligheidsplannen (ZVP) 2014 – 2017.
- Analyse van de gekende klachten bij het Vast Comité van toezicht op de politiediensten (VCP).
- Analyse van persartikelen en van parlementaire vragen ter zake.
- Onderhoud met de coördinator van de Algemene Cel Drugsbeleid binnen de Interministeriële Conferentie Drugs, professor Brice DE RUYVER, met betrekking tot de taken die de politiediensten al dan niet kunnen opnemen.
- Onderhoud met de ondervoorzitter – plaatsvervangend voorzitter van de Vaste Commissie van de Lokale Politie (VCLP) – de heer HCP Marc HELLINCKX, inzake haar standpunt betreffende het politiebeleid omtrent drugs in een schoolmilieu.
- Bevraging van de federale gerechtelijke politie, directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen personen – afdeling drugs (FGP – DJP–Drugs) naar een mogelijke coördinatie van projecten rond drugs in een schoolmilieu en/of naar een mogelijke kennis van best practices.
- Bevraging van de dienst hondensteun van de federale politie (DACH) naar de inzet van drugshonden in scholen voor de jaren 2012 en 2013.
- Bevraging van de Dienst Strafrechtelijk Beleid verbonden aan de Federale overheidsdienst Justitie en ondersteunend voor het College van procureurs-generaal betreffende eventueel lopende projecten rond drugs in een schoolmilieu.
- Bevraging van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Algemene directie Veiligheid en Preventie, directie Lokale Integrale Veiligheid met betrekking tot welke politiezones het item drugs in een schoolomgeving opgenomen hebben in hun ZVP

3. Vervolgens werd bekeken hoe die aanpak praktisch verloopt in de politiezones. Aan de hand van de gegevens die verzameld werden in de eerste fase werden acht politiezones geselecteerd om hun beleid verder toe te lichten. Dit zijn de politiezones MEETJESLAND, MIDLIM, REGIO RHODE en SCHELDE, MECHELEN/WILLEBROEK, VLAS, HAUTS-PAYS, TIENEN-HOEGAARDEN en NOORDERKEMPEN.

Deze zones werden geselecteerd omdat zij:

- 1) veelvuldig beroep doen op de dienst hondensteun van de federale politie;
- 2) beschikken over een eigen drugshond en er controles uitgevoerd worden in scholen;
- 3) zij beschikken over een dieper uitgewerkt zonaal veiligheidsplan wat deze problematiek betreft.

Om een goed beeld te krijgen van hun aanpak, werd voor de acht geselecteerde politiezones een

vragenlijst opgesteld waarbij werd gepeild naar hun preventief en repressief optreden, hun samenwerking met partners, de mogelijkheden betreffende hulpverlening in hun regio en de wettelijke basis waarop zij zich beroepen om over te gaan tot actie. Deze vragenlijst werd hen na een voorafgaandelijk telefonisch contact per mail overgemaakt met de vraag om deze ingevuld terug te sturen en om tevens een contactpersoon aan te duiden die bedreven is in de problematiek. Op basis van de ingevulde vragenlijsten volgde dan een interview met die contactpersoon in de politiezone waarbij sommige antwoorden verder uitgediept of verduidelijkt werden.

4. In deze tweede fase werd eveneens de juridische dienst van de federale politie (DGR/jur) bevraagd. Meer bepaald werd nagegaan of:

a) deze dienst reeds juridische adviezen formuleerde inzake:

- het doorzoeken van scholen naar drugs door de politiediensten met behulp van drugshonden,
- het besnuffelen van personen middels drugshonden.

b) er zich inzake de voormelde kwesties reeds (juridische) problemen voordeden naar aanleiding van het optreden van politiediensten.

5. Ten slotte werd aan de dienst hondensteun van de federale politie gevraagd of hij zelf een evaluatie maakt van de aanvragen tot inzet van drugshonden in een schoolmilieu en werd gepeild naar eventuele kennis van objectieve studies omtrent de betrouwbaarheid van actieve en/of passieve drugshonden en of dergelijke studies verschenen zijn in gespecialiseerde literatuur.

3. **ANALYSE**

3.1. **De beleidsdocumenten**

3.1.1. *De federale beleidsnota drugs uit 2001*

6. De federale beleidsnota drugs wil een antwoord bieden op de meest prangende problemen rond drugsgebruik en drugsverslaving. In deze beleidsnota wordt gesteld dat het drugsprobleem een volksgezondheidsprobleem is, waarbij dient ingewerkt te worden zowel op het aanbod als op de vraag. Om de doelstellingen na te streven, is het beleid gebaseerd op drie pijlers, namelijk: preventie, zorgverlening en repressie. Hiervoor dient ook gewerkt te worden vanuit een globale, allesomvattende aanpak en vanuit een geïntegreerde werking tussen alle betrokken actoren.

7. In de federale beleidsnota spitst het drugsbeleid naar jongeren zich in hoofdzaak toe op preventie, waarbij de gemeenschappen en de veiligheids- en samenlevingscontracten deze preventie organiseren door schoolreglementen uit te werken, afspraken te maken met politie en parket en jeugdadviseurs op te leiden.

8. Een uitgangspunt in de federale beleidsnota is dat het gebruik van illegale en legale drugs dient te worden ontraden door middel van een geheel van preventieve maatregelen, zowel van opvoedende aard, waarin de scholen dus zeker een taak hebben, als van sociaaleconomische aard. Bovendien moet de preventie aansluiten bij de leefwereld van de groepen tot wie men zich richt en moet rekening gehouden worden met de noden van ouders, partners en verwanten.

9. Wat de jongeren betreft, zou de school de plaats bij uitstek moeten zijn om een preventiebeleid te voeren. Primaire preventie in het onderwijs dient daarom als cruciaal bestempeld te worden.

3.1.2. *Het Nationaal Veiligheidsplan*

10. Noch in het NVP 2008 – 2011, noch in het NVP 2012 – 2015 werd een item opgenomen dat betrekking heeft op de problematiek van drugs in een schoolomgeving.

3.1.3. *De Zonale Veiligheidsplannen*

11. Voor de zonale veiligheidsplannen hebben wij ons gericht tot de FOD Binnenlandse Zaken, Algemene directie Veiligheid en Preventie, directie Lokale Integrale Veiligheid, waar de zonale veiligheidsplannen worden geëvalueerd en goedgekeurd. Hun diensten maken een transversale analyse van de zonale veiligheidsplannen. Hieruit blijkt dat voor de periode 2014 – 2017 er 59 politiezones zijn die deze problematiek in hun zonaal veiligheidsplan ingeschreven hebben.

12. Wanneer wij die 59 zonale veiligheidsplannen één voor één bekijken, blijkt dat het overgrote deel van die zones eigenlijk niet meer doen dan de scholen die op hun grondgebied gelegen zijn vermelden als partner in hun ‘strijd tegen drugs’. Slechts 8 politiezones gaan verder dan de loutere vermelding van de school als partner en hebben dit item meer uitgewerkt specifiek naar jongeren en scholen toe.

3.2. **De bijdrage van de politiediensten**

3.2.1. *De federale politie*

13. Volgens de dienst FGP – DJP – Drugs lopen er binnen de federale politie geen projecten rond drugs op scholen, daar dit geen prioriteit is in het Nationaal veiligheidsplan. Er worden ook geen projecten noch wat het handhavingsbeleid, noch wat de preventie betreft gecoördineerd via de federale politie. Volgens FGP – DJP – Drugs is het de lokale politie die dat eventueel opvolgt op haar grondgebied. Wel kan de lokale politie bij hen steeds terecht in verband met productondersteuning.¹

14. De lokale politie kan ook steeds rekenen op ondersteuning van de dienst hondensteun van de federale politie (DACH). Deze dienst gaat echter niet op eigen initiatief optreden, maar enkel op aanvraag.

15. De DACH heeft op vraag van de lokale politie voor het jaar 2012 de drugshonden 163 maal ingezet in een schoolomgeving, met name 85 maal een actieve² drugshond en 78 maal een passieve³ drugshond. De DACH benadrukt dat de actieve drugshonden ingezet worden om lokalen te doorzoeken en de passieve om personen te besnuffelen. De politiezones die het meest een beroep doen op de drugshonden betreffen: PZ GAOZ (6 actief – 5 passief), PZ HAZODI (13a–8p), PZ GINGELOM/NIEUWERKERKEN/SINT-TRUIDEN (7a–8p), PZ MEETJESLAND (9a–7p), PZ NETELAND (5a–5p) en PZ UKKEL/WATERMAAL-BOSVOORDE/OUDEGEM (3a–4p).

16. In 2013 werden de drugshonden 149 maal ingezet, 81 maal een actieve en 68 maal een passieve. De zones die in het jaar 2013 de meeste aanvragen deden, betreffen terug de PZ HAZODI (5 actief – 5 passief), de PZ MEETJESLAND (6a – 6p) en de PZ GAOZ (2a – 4p). Verder waren ook de PZ RIHO (5a – 1p), de PZ FAMENNE-ARDENNE (4a – 2p) en de

¹ Met productondersteuning wordt het verschaffen van informatie omtrent drugs bedoeld, zoals: nieuwe tendensen en variaties, de effecten van de producten,...

² De actieve drugshond zoekt illegale verdovende middelen in open en gesloten ruimten en in wagens. Hij blaft wanneer hij drugs of de geur ervan opmerkt en wordt ingezet bij huiszoekingen, wegcontroles, enz.

³ De passieve of stille drugshond zoekt illegale verdovende middelen bij personen en gaat zitten voor de persoon bij wie hij een verdachte geur opmerkt. Deze hond wordt voornamelijk ingezet bij controle van grote groepen personen zoals in scholen, gevangenissen, dancings, vliegtuigen, op treinen, tijdens festivals, enz.

PZ SINT-NIKLAAS (0a – 4p) terug te vinden. Bij de interpretatie van deze cijfers dient evenwel rekening gehouden te worden met het gegeven dat een aantal politiezones beschikken over eigen drugshonden.

17. Omtrent de inzet van de DACH in een schoolmilieu werd door senator BROERS eveneens een parlementaire vraag gesteld aan de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw MILQUET. Uit het antwoord op deze vraag⁴ blijkt dat in de periode van 2007 tot 2012 de drugshonden van de federale politie 588 maal ingezet werden om drugs te zoeken op school. De onderstaande tabel⁵ differentieert die naar jaar en of het om een actieve dan wel een passieve drugshond gaat.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
actieve	33	30	38	64	50	82
passieve	31	40	43	53	49	75
totaal	64	70	81	117	99	157

Tabel I: Inzet drugshonden van de DACH in scholen

18. De dienst hondensteun past voor de inzet van drugshonden in scholen een bepaald proces toe. Zoals reeds vermeld, zal de steun enkel verleend worden indien er een voorafgaande aanvraag ingediend wordt door de dienst die de steun wenst. Om de steun te bekomen, moet de aanvragende dienst in eerste instantie zelf nagaan of het legaliteits-, het proportionaliteits- en het subsidiariteitsprincipe gerespecteerd worden. De aanvraag wordt vervolgens ingediend via de gedecentraliseerde Coördinatie- en Steundirecties (CSD) van de federale politie. Op dit niveau wordt de aanvraag geanalyseerd en gevalideerd om vervolgens via de Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie (DAO) overgemaakt te worden aan de dienst hondensteun. Indien er twijfels rijzen over het respecteren van de aangehaalde principes, dan kunnen de CSD of de DAO op hun beurt nagaan of voldaan werd aan het legaliteits-, het proportionaliteits- en het subsidiariteitsprincipe. De dienst hondensteun van de federale politie maakt daarna zelf geen evaluatie meer van de opportuniteit van de inzet van drugshonden in scholen. Hij geeft wel nog een technisch advies over het gebruik van de gespecialiseerde honden. Bovendien wordt nog de aandacht gevestigd op enkele modaliteiten zoals:

- Het akkoord van de schooldirectie om de actie te laten doorgaan, en dit met de bedoeling om problemen ter plaatse te vermijden;
- Het aantal te controleren klassen en/of leerlingen, en dit met de bedoeling om zo weinig mogelijk honden in te zetten en bijgevolg minder agressief over te komen;
- Welke doelgroepen het voorwerp van de controle zijn, en dit met de bedoeling om een beter zicht te hebben op de aard van de actie (preventief of repressief). Dit laat eveneens toe de inspanningen in eerste instantie te focussen op deze doelgroepen;
- Het verwittigen van de parketmagistraat, en dit met de bedoeling zekerheid te hebben over de wettelijkheid van de actie en over het volgen van de gegeven richtlijnen.

Indien nodig zal de hondengeleider tijdens de briefing voorafgaandelijk aan de actie deze aandachtspunten nogmaals opwerpen.

19. Voor de praktische uitvoering van de controles met een passieve drugshond bestaan er twee handelwijzen. De eerste bestaat erin dat de leerlingen de klas verlaten en zich in lijnvorm opstellen om een controle met de hond te ondergaan. Bij de tweede blijven de leerlingen op hun plaats zitten en plaatsen ze hun handen op de schoolbanken. De drugshond zal zich dan tussen hen verplaatsen om de controle uit te voeren. Meestal wordt geopteerd voor de eerste

⁴ Vr. en Antw. Senaat, 22 januari 2013, Vr. 5/7882 H. BROERS.

⁵ We merken een klein verschil op met het antwoord van de DACH voor het jaar 2012, nl. 157 t.o.v. 163. In het antwoord van DACH werden zowel de passieve als de actieve drugshond bijkomend 3 keer ingezet.

handelwijze daar deze sneller verloopt. Bovendien kan de actieve drugshond ondertussen nog het klaslokaal doorzoeken. Ongeacht de gekozen optie, is er bij elke controle met een drugshond naast de hondengeleider nog minstens één politieambtenaar en een directielid van de school aanwezig. Voor de aanvang van de controle gaat de hondengeleider aan de te controleren personen uitleg geven over het verloop van deze controle. Wanneer een leerling hierbij aangeeft schrik te hebben van honden of om een of andere reden niet in contact mag komen met honden, dan ligt de beslissing bij de verantwoordelijke van de aanvragende dienst om deze leerling al dan niet aan de controle van de hond te onttrekken. Bij het besnuffelen van de leerling komt de hond in principe niet fysiek in aanraking met de leerlingen. Het valt evenwel niet uit te sluiten dat er toch een contact is met het reukorgaan van de hond wanneer de hond positief reageert. Wanneer de passieve drugshond positief reageert op een leerling, dan wordt aan deze leerling gevraagd om van plaats te veranderen. Indien de hond nadien weer positief reageert op diezelfde leerling, dan wordt hij door de politieambtenaren aan een grondige controle onderworpen om te verifiëren of hij in het bezit is van drugs, of hij gekend is voor drugsdelicten bij de politie dan wel of het eerder een contaminatie zou betreffen. De appreciatie om de leerling bij een positieve indicatie te onderwerpen aan een foullering komt toe aan de politiedienst die de hondensteun heeft aangevraagd. Bij een manifeste vergissing van de hond zal de hondengeleider de fout in het bijzijn van de medeleerlingen en de directie toegeven om te vermijden dat de betrokken leerling hierdoor zou gestigmatiseerd worden.

20. De actieve drugshond gaat ofwel een globale controle uitvoeren in bijvoorbeeld een lokaal of een afgebakend deel van de school ofwel doelgericht zoeken in bijvoorbeeld de locker of het voertuig van een leerling die door de passieve drugshond aangeduid werd.

21. Wat de betrouwbaarheid van de drugshonden betreft, stelt de dienst hondensteun van de federale politie geen weet te hebben van het bestaan van objectieve studies over de betrouwbaarheid van drugshonden, noch over eventuele studies die gepubliceerd werden in (gespecialiseerde) literatuur.

22. Volgens DACH vormt het enige probleem op het vlak van betrouwbaarheid het gevaar van contaminatie. Zo kan het zijn dat een hond reageert op een persoon die niet in het bezit is van producten maar waarbij de geur van die producten om een of andere reden bijvoorbeeld aanwezig is in de kledij van die persoon. Zoals reeds vermeld, zal de hondengeleider zich publiekelijk verontschuldigen indien een manifeste fout gemaakt werd.

23. Om het kwaliteitsniveau van hun honden hoog te houden, dient iedere hondengeleider minimum 38 uur per maand te trainen. Twee keer per jaar wordt eveneens in een evaluatiesessie voorzien, waarbij het niveau van het team volledig wordt gecontroleerd. Het team dient daarna nog een examen af te leggen. Een team dat hier niet het vereiste niveau behaalt, wordt onmiddellijk operationeel geschorst en naar de opleiding gestuurd totdat het vereiste niveau opnieuw behaald wordt. Vooraleer het team dan terug ingezet wordt, moet het slagen in de evaluatie.

3.2.2. De lokale politie

24. Om een beeld te krijgen van de politiezones die actief werken rond de problematiek van de drugs in een schoolmilieu, werden de zonale veiligheidsplannen bekeken. Uit de analyse van de zonale veiligheidsplannen onder randnummer 12 komt naar voor dat volgende 8 politiezones BRAKEL/HOREBEKE/MAARKEDAL/ZWALM, WEST-LIMBURG, HAUTS-PAYS, MONS/QUEVY, AARSCHOT, TIENEN/HOEGAARDEN, NOORDERKEMPEN en BRASSCHAAT een meer uitgewerkt ZVP in die richting hebben. Daarnaast baseren wij ons

voor dit beeld op het overzicht van de krantenartikelen, op het onderhoud met de Vaste commissie van de lokale politie en op het antwoord dat ontvangen werd van de DACH. Bovendien werd eveneens de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid hierover bevraagd. Deze dienst is de beleidsondersteunende en beleidscoördinerende dienst van de minister van Justitie.

25. In verband met deze problematiek blijkt dat er slechts 5 persartikelen uit de databank van het VCP kunnen geventileerd worden. Elk van deze artikelen handelt over controles met drugshonden op scholen. Uit deze artikelen blijkt dat deze acties meestal gebeuren op vraag van de scholen zelf en dat de acties zowel gevraagd worden uit preventief oogpunt alsook vertrekkende vanuit concrete probleemgevallen.

26. Van de in de pers gekomen politiezones vinden we in het antwoord van de DACH enkel de PZ MEETJESLAND terug als veelvuldig aanvrager van hondensteun.

27. Naar aanleiding van het onderhoud met de Vaste Commissie van de Lokale Politie (VCLP) geeft de VCLP aan dat de aanpak van de politiezones niet gestandaardiseerd, maar gevarieerd is. Uit de evaluatie van de ministeriële omzendbrief PLP 41⁶ blijkt dat de PZ DENDERMONDE onder andere inzet op het 'MEGA'-project⁷, controles houdt in de schoolomgeving, uitgangsbuurtten en speelpleinen en deelneemt aan het interscholenvoerleg. In het LEUVENSE lopen de projecten 'preventie drugsgebruik minderjarigen' (PDM) en 'verstrekken alcoholische dranken aan minderjarigen' (VADAM). Hierbij organiseert de politie een multidisciplinair overleg binnen LEUVEN en organiseert zij ontradende en regulariserende politieacties. Bovendien is er ook overleg met ouders over de aanpak van experimenteel drugsgebruik door hun eigen kinderen en worden de scholengemeenschappen geïnformeerd en gesensibiliseerd.

28. Uit de contactname met de Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid blijkt dat deze dienst deze specifieke problematiek niet meer opvolgt. Men bezorgt ons wel informatie over het project CLEAN-UP dat loopt binnen de gerechtelijke arrondissementen KORTRIJK en IEPER. Dit betreft een project naar hardnekkige minderjarige drugsgebruikers toe, maar valt ons inziens buiten de thematiek van het politiebeleid omtrent drugs in het schoolmilieu.

3.3. Visies in verband met de taken die de politiediensten dienen te vervullen

3.3.1. Algemeen

29. Op 27 januari 2014 werd de coördinator van de Interministeriële Conferentie Drugsbeleid, professor Brice DE RUYVER gevraagd naar zijn mening over de taak van de politie in deze problematiek, en dit zowel op preventief als op repressief vlak. Uit dit onderhoud met professor DE RUYVER komt naar voor dat:

- het drugsprobleem in de eerste plaats een gezondheidsprobleem betreft dat een ketengerichte aanpak vereist;
- de politie en gezien de lokale verankering vooral de lokale politie haar plaats heeft in deze ketengerichte aanpak, maar geen trekkersrol dient te vervullen;
- preventie geen taak meer is van de politiediensten;
- de politie enkel een taak te vervullen heeft in het handhavingsbeleid en hierin kan gebruikt worden om de jongeren naar de hulpverlening door te verwijzen.

⁶ Ministeriële omzendbrief PLP 41 van 7 juli 2006 tot versterking en/of bijsturing van het lokaal veiligheidsbeleid en de specifieke aanpak van de jeugdcriminaliteit, met in het bijzonder een aanspreekpunt voor de scholen, BS 24 juli 2006.

⁷ MEGA staat voor Mijn Eigen Goed Antwoord en is erop gericht kinderen uit het vijfde en zesde leerjaar van de lagere school weerbaarder te maken onder andere tegen de verleiding van drugs.

30. Uit een onderhoud met de waarnemende voorzitter van de VCLP op 21 maart 2014 blijkt dat die visie niet volledig gedragen wordt wat het preventieve luik betreft. Volgens de VCLP heeft preventie door de politie wel degelijk nut, want middels deze preventie bouwt de politie een vertrouwensband op met de jongeren. Men merkt dit goed aan de hand van de ‘MEGA-projecten’ in de lagere scholen. Nu in het middelbaar onderwijs de politie nog enkel tussenkomt in conflictsituaties, merkt men ook dat deze vertrouwensband daar verloren gaat. Door enkel repressief op te treden of te worden gebruikt als stok achter de deur, gaat de politie zich immers te veel focussen op de “slechte elementen”. De VCLP geeft aan dat de politie zich ook meer zou moeten richten op de goede elementen. De politie moet de kritische massa van de goede elementen kunnen bereiken om een positieve invloed te hebben op de zwakke elementen. Op die manier wil men met behulp van de goede elementen een mentaliteitswijziging creëren. Wel vinden beide meningen elkaar in het oriënteren van de minderjarigen naar de hulpverlening, waarbij de VCLP zelfs de hulpverlening verplicht zou willen maken.

31. Binnen de VCLP gaat men eveneens uit van een ketengerichte benadering, maar dan wel een waar de politie ook haar steentje bijdraagt aan een deel van de preventie. Vooral de jongeren wegwijs maken in hun rechten en plichten zou in dit kader passen. Men wil echter breder gaan dan de drugsproblematiek en ook andere dreigingen zoals het (cyber)pesten, alcohol en andere vormen van verslaving aanpakken met die ‘MEGA-projecten’. Dit is vooral in VLAANDEREN het geval, volgens de VCLP. In WALLONIE houdt men er over het algemeen een andere mening op na. Daar verdedigt men de stelling dat men jongeren niet te vroeg in contact moet brengen met informatie over drugs, ook niet via preventie.

32. De VCLP is ook de mening toegedaan dat men verder moet kijken dan de schoolpoort. Het drugsprobleem bij minderjarigen stopt immers niet aan de schoolpoort, maar gaat ook daarbuiten verder. *Vice versa* zal een drugsprobleem buiten de school ook niet ophouden zodra de minderjarige zich binnen de schoolmuren bevindt. Scholen en politie zouden hier zeker oog moeten voor hebben.

33. Het Vast Comité P stelde inmiddels wel vast dat in de nieuwsbrief “InfoZone” die door de federale politie verspreid werd op 18 juni 2015 te lezen staat dat de provinciale politieacademie van HENEGOUWEN een opleiding MEGA aanbiedt. Deze opleiding is gericht naar politieambtenaren die drugspreventielessen wensen te verzorgen voor het 5^{de} en 6^{de} leerjaar van de lagere school.

3.3.2. *Het gebruik van drugshonden*

34. Uit het persoverzicht blijkt dat de hulpverlening zeer huiverachtig staat tegenover een preventieve aanpak met drugshonden in scholen, daar deze controles niet waterdicht zijn, zodat er soms leerlingen onterecht worden uitgehaald en anderen niet ontdekt worden. Dit heeft onder andere te maken met de contaminatie waarvan de dienst hondensteun van de federale politie gewag maakte.⁸ Dit zou bovendien de dialoog met de leerlingen/studenten bemoeilijken. Vanuit de hulpverlening stelt men ook nog dat deze aanpak haar meerwaarde kan hebben als zuivere interventie met het oog op de veiligheid, maar dat de doelstelling ervan niet pedagogisch is. Ook over dergelijke problematiek werd door senator BROERS een vraag gesteld aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid.⁹ Deze parlementaire vraag werd ingegeven door de mening van het centrum voor alcohol- en andere drugsproblemen (CAD), afdeling Limburg dat controles met drugshonden van de federale politie niet waterdicht zijn waardoor er een reële kans is dat jongeren worden geviseerd of gestigmatiseerd zonder dat ze zelf gebruiker of verdeler zijn. Het CAD heeft ook twijfels over de urinetests die na een positieve identificatie

⁸ Zie *supra* randnummer 22.

⁹ *Vr. en Antw. Senaat*, 20 februari 2013, Vr. 5/8190 H. BROERS.

worden uitgevoerd. Zo zou marihuana perfect traceerbaar zijn tot drie weken na het feitelijke gebruik. Cocainegebruik de dag voor de controle zou dan weer ongemerkt blijven. Het CAD gelooft dan ook niet in de effectiviteit van zulke controles en ziet meer heil in preventieve acties en dialoog. De Interministeriële Conferentie Drugsbeleid stelt dat preventie en hulpverlening de pijlers zijn van het drugsbeleid in België en dat scholen de ideale plaats zijn om aan drugspreventie en gezondheidspromotie te doen. De bevoegde minister, mevrouw ONKELINX, gaf in haar antwoord onder andere aan dat erover moet gewaakt worden dat de drugscontroles met honden in scholen plaatsvinden binnen een globale en geïntegreerde aanpak die vertrekt vanuit een gezondheidsbenadering ten aanzien van het drugsgebruik. De minister gaf tevens aan dat het ook belangrijk is dat de drugscontroles door middel van honden geëvalueerd worden.

35. Senator DE PADT stelde in dit verband aan de minister van Binnenlandse Zaken een parlementaire vraag met betrekking tot het aantal betrapte leerlingen, de verdere begeleiding van deze leerlingen, alsook of de leerlingen hun rechten kennen, wat de wettelijke basis van deze controles is en welke de psychologische effecten op de leerlingen van dergelijke razzia's zijn.¹⁰

36. In haar antwoord haalde de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw MILQUET, volgende punten aan:

- dat het vaststellen van een drugsbeleid tot de bevoegdheid van de schoolinstellingen behoort en dat het haar opportuun lijkt dit in te bedden in een meer algemene visie op gezondheid en het niet enkel te richten op illegale drugs en verslavingen;
- dat de school een private plaats is en dat de politie deze plaatsen mag betreden met toestemming van of op verzoek van de schooldirecteur of zijn gemachtigde;
- dat de politiecontrole steeds moet beantwoorden aan de principes van proportionaliteit, subsidiariteit en opportuniteit en dat de politiediensten steeds op basis van concrete omstandigheden redelijke gronden moeten hebben om aan te nemen dat de openbare orde of veiligheid bedreigd wordt of dat er misdrijven kunnen gepleegd worden;
- dat het besnuffelen van iemand met een hond op zich geen dwangmaatregel is die een specifieke wettelijke basis vereist, maar dat indien de hond reageert de wettelijke voorwaarden voorhanden zijn om over te gaan tot een gerechtelijke fouillering;
- dat het aan te raden is om de persoon die belast is met het toezicht op de minderjarige te verwittigen indien deze minderjarige wordt onderworpen aan een dwangmaatregel en het een verplichting is bij een vrijheidsberoving;
- dat de federale politie geen weet heeft van onderzoek naar de mogelijke psychische gevolgen van dergelijke controles op minderjarigen, maar dat er geen twijfel bestaat dat dit een indruk nalaat;
- dat de aanwezigheid van een maatschappelijk assistent(e) tijdens dergelijke drugscontroles nuttig kan zijn, dat het gebruik van stille drugshonden te verkiezen is en dat de verplichting om opgehouden personen te beschermen tegen publieke nieuwsgierigheid ook hier moet worden nageleefd.

37. In haar antwoord verwijst de minister van Binnenlandse Zaken ook nog naar het aantal geregistreerde misdrijven in de ANG inzake het bezit van drugs in een onderwijsinstelling voor de periode 2009 tot het eerste semester van 2012. Deze aantallen worden weergegeven in onderstaande tabel.

¹⁰ Vr. en Antw. Senaat, 24 januari 2013, Vr. 5/7924 G. DE PADT.

	2009	2010	2011	2012
Bezit van drugs	312	449	370	293

Tabel II: aantal geregistreerde misdrijven in de ANG inzake bezit van drugs in een school

38. In dit verband kan tevens verwezen worden naar de vraag d.d. 22 januari 2013 van senator BROERS¹¹. Het antwoord op deze vraag geeft immers eveneens een beeld van de aangetroffen hoeveelheden drugs naar aanleiding van drugscontroles met honden in scholen voor de jaren 2011 en 2012.

	Marihuana	Hasj	Heroïne	Amfetamines	XTC	Vloeibare XTC
2011	264 g	138 g	2 gr	10 g	4 g	3 ml
2012	293 g	66 g		2 g	2 g	

Tabel III: aangetroffen hoeveelheden drugs op school door drugshonden

39. Wat de controles met drugshonden in een school betreft, is de visie van professor DE RUYVER dat dergelijke controles – na overleg met de school – kunnen, maar dat dit zeker niet systematisch mag toegepast worden en slechts verantwoord is indien de school kampt met een probleem dat het individueel geval overstijgt.

40. Volgens de VCLP hangt het dikwijls van de scholen zelf af in hoeverre er op een zichtbare manier moet opgetreden worden in scholen. De ene school wil dat er tussengekomen wordt met drugshonden, andere scholen willen dit dan weer niet. Indien de school de politie vraagt om tussen te komen, ook met drugshonden, dan moet de politie daarop kunnen ingaan, en dit ondanks de negatieve commentaren hierover vanuit de hulpverlening.

3.4. De analyse van de databank van het VCP in verband met drugs in een schoolmilieu

41. Uit opzoekingen in de databank van het Vast Comité P blijkt dat er slechts drie dossiers zijn die als onderwerp drugs in scholen hebben.

42. Een eerste onderzoek werd in 2003 ambtshalve gestart naar aanleiding van een krantenartikel betreffende een controle met drugshonden in een school in PUURS. Uit het onderzoek bleek dat de school een dergelijke controle aangevraagd had daar ze enkele leerlingen verdachte van drugsgebruik. Die leerlingen waren op voorhand gekend door de directie die bovendien hun namen had doorgegeven aan de politiediensten. Met een dergelijke actie wilde de directie een signaal geven in de school, maar om geen leerlingen te stigmatiseren werd besloten de actie uit te breiden naar meerdere leerlingen en klassen. Van de door de drugshond aangeduide leerlingen werd een urinestaal genomen en er werd eveneens een zoeking uitgevoerd in hun locker. Wat het nemen van de urinestalen betreft, bleek dat hieromtrent nergens richtlijnen bestonden. Uit het onderzoek bleek eveneens dat voor de doorzoeking van de lockers de wettelijke procedures niet gevolgd waren. De toenmalige conclusies luiden dat:

- een dergelijke drugscontrole om pedagogische en opvoedkundige argumenten niet aangewezen leek;

¹¹ Vr. en Antw. Senaat, 22 januari 2013, Vr. 5/7882 H. BROERS.

- indien in extreme gevallen en na overleg met alle actoren (politie, bestuurlijke en gerechtelijke overheid en school) toch beslist wordt om over te gaan tot een dergelijke controle, dit dient te gebeuren conform de wettelijke bepalingen;
- er moet worden voorzien in een eenvormige procedure die de afname van urinestalen in drugsonderzoek regelt.

43. Een tweede dossier heeft betrekking op een drugscontrole op een bus van de vervoersmaatschappij Transport en Commun (TEC) die na de schooluren zo goed als enkel schoolkinderen vervoerde. Een vader klaagde hier aan dat zijn kinderen hierdoor veel vertraging opgelopen hebben en dat, gezien de weersomstandigheden, het niet opportuun was om sommige kinderen buiten te laten wachten. De klacht had niet meteen betrekking op de relatie school – politie, maar eerder op organisatorische tekortkomingen gedurende de controle. De klacht werd behandeld door de betrokken politiezone zelf. Er werd hier dan ook geen standpunt ingenomen betreffende de opportuniteit van dergelijke controles.

44. Het derde dossier kwam er naar aanleiding van een drugscontrole op een school waarbij eveneens met een actieve drugshond in de wagens van bepaalde studenten werd gezocht. Tijdens deze zoeking zou de actieve drugshond schade aangericht hebben aan twee voertuigen. Deze klachten werden onderzocht door de federale politie die concludeerde dat er geen fouten werden gemaakt bij de doorzoeking van die voertuigen.

3.5. Knelpunten aangegeven door professor DE RUYVER en de VCLP

45. De knelpunten die professor DE RUYVER aangeeft, zijn dat:

- de opleiding van de politiemensen op het vlak van drugs te politie-technisch gericht is en dat er te weinig aandacht is voor de andere actoren – en hun mogelijkheden – die hierin betrokken zijn;
- de verwachtingen van het brede publiek te veel uitgaan naar de politiediensten en te weinig naar de andere actoren.

46. De VCLP geeft aan dat:

- de drugsproblematiek bij minderjarigen onder het jeugdrecht valt en dat hier nauwelijks sprake is van een ‘stok achter de deur’. Men zou een systeem moeten hebben waarbij het ingaan op een daadwerkelijk hulpverleningsaanbod verplicht kan worden;
- de gemeenten en de jeugdconsulenten betrokken zouden moeten worden bij de preventie, zodat de politie niet de enige overheidsinstantie zou zijn die zich hiermee inlaat.

3.6. De wettelijke basis voor controles in scholen

47. Uit de antwoorden die verkregen werden van de juridische dienst van de federale politie (DGR/Jur) kan de wettelijke basis voor het uitvoeren van drugscontroles in scholen gedistilleerd worden.

3.6.1. De controle van de schoollokalen

48. Artikel 14 van de wet op het politieambt laat de politiediensten onder meer toe om bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke politie controles uit te voeren op plaatsen waar zij wettelijk toegang hebben. Dit omvat enerzijds de openbare plaatsen en de voor het publiek toegankelijke plaatsen en anderzijds de private plaatsen waartoe de politiediensten

toegang hebben op basis van een bijzondere wet of, bij gebrek aan een bijzondere wet, waarvoor de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats de controle vraagt. De school, waarvan de toegang is voorbehouden voor de personeelsleden, de leerlingen en hun ouders, valt onder de categorie van de privéplaatsen. Bijgevolg is steeds de toestemming van de persoon die het werkelijk genot heeft van de plaats, zijnde de directeur of zijn afgevaardigde, vereist om er een politiecontrole te kunnen uitvoeren op basis van artikel 14 van de wet op het politieambt. De bestuurlijke overheid kan dus dergelijke controles niet voorschrijven.

49. In geval van een gerechtelijke opdracht kan een controle op een school enkel in de wettelijke gevallen van een huiszoeking, dus ofwel met een mandaat van de onderzoeksrechter, ofwel op heterdaad, ofwel met toestemming van de persoon die het werkelijk genot van de plaats heeft, dus opnieuw met de toestemming van de directeur of zijn afgevaardigde.

50. De juridische dienst van de federale politie geeft ter zake tevens aan dat dergelijke controles geen systematisch karakter mogen vertonen, moeten voldoen aan de algemene voorwaarden die ten grondslag liggen aan het politieoptreden (subsidiariteit en proportionaliteit) en moeten worden gerechtvaardigd door concrete omstandigheden, met name redelijke gronden die doen geloven dat de openbare orde of veiligheid wordt bedreigd of dat de dader of bewijselementen van een misdrijf aanwezig zijn op de plaats. Dit kan onder meer blijken uit de informatie die de school overmaakt aan de politiediensten.

3.6.2. *De controle van de lockers van de leerlingen*

51. Een schooldirectie kan geen toestemming geven om de persoonlijke lockers van de leerlingen te doorzoeken. Hier ook is de toestemming nodig van de persoon die er het werkelijk genot van heeft. Voor de minderjarige leerling betreft dit de persoon die wettelijk belast is met het toezicht op de minderjarige, over het algemeen de ouders.

52. Het openen van de lockers kan echter worden opgenomen in het schoolreglement. Het schoolreglement wordt medegedeeld aan de leerlingen en hun ouders die hiermee instemmen door de leerling in te schrijven in de school.

53. Bij het ontbreken van dergelijk schoolreglement en bij het ontbreken van een geldige toestemming, kunnen de lockers enkel worden doorzocht mits een mandaat van de onderzoeksrechter of bij heterdaad.

3.6.3. *Het besnuffelen van leerlingen door drugshonden*

54. Het besnuffelen door een drugshond van de aanwezigen en hun bagage wordt niet als een fouillering beschouwd. Indien de hond positief reageert op de aanwezigheid van drugs bij een bepaald persoon, dan wordt dit beschouwd als een aanwijzing voor het bij zich hebben van drugs. Die aanwijzing rechtvaardigt het uitvoeren van een gerechtelijke fouillering overeenkomstig artikel 28, §2 van de wet op het politieambt. In het kader van hun gerechtelijke opdrachten kunnen de politiediensten immers overgaan tot een gerechtelijke fouillering van de personen ten aanzien van wie aanwijzingen bestaan dat zij overtuigingsstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdad of wanbedrijf bij zich dragen.

3.7. **De lokale politie in de praktijk**

3.7.1. *Het beleid van de politiezones*

55. Het merendeel van de bevroagde politiezones hanteert een formeel beleid. In enkele zones gaat dit gepaard met veelvuldige informele contacten. Eén zone verklaart dat haar beleid

eerder van informele aard is. Eén zone geeft aan dat haar beleid een formeel beleid is, maar eigenlijk dode letter blijft door een gebrek aan middelen.

56. De helft van de zones zegt dat hun beleid uitgewerkt werd met partners. Hierbij is de stad, met name de preventiedienst van de stad, meestal de trekker van het initiatief. In één zone komt het initiatief van een organisatie die deels gefinancierd wordt door de politiezone zelf en deels door de gemeentebesturen van de verschillende gemeenten die de meergemeentezone vormen. Waar het beleid uitgewerkt werd met partners zijn de politiediensten een schakel in het geheel zonder dat zij evenwel het voortouw nemen in de problematiek.

3.7.2. *Het geven van preventielessen*

57. Op één politiezone na beweren alle bevraagde zones dat zij zelf drugspreventie geven aan de scholen. In één enkele zone beperkt de politie de preventie die zij geeft tot de directie en het onderwijzend personeel. De helft van de zones geeft aan dat indien zij de preventielessen niet verzorgen er geen preventie gegeven wordt in scholen omdat instellingen of instanties die dit op zich nemen ontbreken. In de andere helft worden de preventielessen eveneens of in één enkel geval exclusief gegeven door hulpverleningsinstanties of de preventiedienst van de stad of gemeente. In één enkele zone staan de leraars in voor deze lessen wegens het ontbreken van anderen die dit doen.

58. Van de zes zones die eveneens of exclusief de preventie aan de leerlingen in scholen op zich nemen, geven vier zones deze lessen in de lagere school, waarvan twee exclusief in de lagere school. Vier zones geven preventie in het secundair onderwijs, waarvan één zone exclusief in het secundair. Een zone geeft aan dat zij ook gestart was met preventielessen in de secundaire scholen, maar dat daar eigenlijk geen interesse voor bestond vanuit de scholen.

59. Drie zones geven aan dat er door besparingen bij de bestuurlijke overheid een belangrijke partner in de drugspreventie weggevallen is, nl. de preventiedienst. Een zone geeft aan dat ze hierdoor nu zelf instaat voor de lessen.

60. Verder worden voor het geven van deze lessen volgende zaken aangegeven: 1) het is efficiënter indien de politie het doet, daar men dan beter beseft dat het verboden is; 2) het komt geloofwaardiger over; 3) we kunnen beter het wettelijk kader toelichten. Twee zones geven aan dat zij met hun preventielessen in de secundaire scholen een relatie trachten op te bouwen met de leerlingen en niet steeds als boeman of repressief in contact wensen te komen met die leeftijdsgroep.

61. De manier waarop de preventie aangeboden wordt verschilt eveneens van zone tot zone. Eén zone heeft in samenwerking met een andere zone uit de regio en de gemeentebesturen een film gemaakt, een andere zone doet het in de vorm van een quiz, nog andere zones werken het uit met de hulpverlening, weer andere volgen het MEGA-project, nog anderen beperken zich tot de wettelijke aspecten,...

3.7.3. *Repressief optreden*

62. Eén politiezone geeft aan dat het te vermijden is om repressief op te treden in de school. De andere zones doen het wel op vraag van de school. Twee zones hebben duidelijke afspraken met de school over wanneer de politie dient verwittigd te worden bij drugsgerelateerde problemen. Eén van die zones geeft aan dat zij slechts in laatste instantie en als het echt niet anders kan zal optreden in de school. Ze zullen de hen gemelde problemen wel aanpakken, maar zullen trachten hiervoor zo veel mogelijk buiten de school te blijven en op andere manieren te werken om tot resultaten te komen. Zij geven aan dat die afspraken in overleg met het parket gemaakt werden. Een andere zone zal overleg plegen met de school indien zij zelf

een probleem vaststelt dat een dringend karakter heeft. Nog een andere zone zal steeds overleggen met het parket alvorens repressief op te treden in een school.

3.7.4. *Een actie met drugshonden op school*

63. Vijf van de acht respondenten geven aan dat zij acties ondernemen met drugshonden op de school. Wanneer zij overgaan tot dergelijke acties, is dit steeds op vraag van de school zelf. Eén politiezone doet zelf een suggestie aan de school indien zij een probleem vaststelt, maar laat het wel aan de school over om al dan niet een vraag te richten aan de politiezone. Alle zones verwittigen op voorhand het parket indien zij een dergelijke actie gaan uitvoeren. In één zone loopt heden een gerechtelijk onderzoek onder leiding van de onderzoeksrechter. Mocht het zover komen dat er een mandaat wordt afgeleverd voor een actie in de school, dan zal de school hierover evenwel niet op voorhand verwittigd worden.

64. De meeste zones geven aan dat dergelijke actie een gerechtelijke actie is en gaan voor de aanvang van de actie een PV opstellen. Eén zone spreekt van een gerechtelijke actie maar stelt evenwel geen PV op. Eén zone geeft aan dat het zowel gerechtelijk kan zijn indien er voldoende aanwijzingen zijn of bestuurlijk in kader van de naleving van de openbare orde en op vraag van de school.

65. Alle politiezones die een dergelijke actie ondernemen geven aan dat zij idealiter dit slechts zullen doen indien het probleem een individueel geval overstijgt en de school al haar eigen middelen uitgeput heeft. De realiteit is echter anders. Zo beweert één van die zones dat de school steeds een controle zal vragen wanneer er een vermoeden van druggebruik is. Diezelfde zone geeft ook wel aan dat het voor haar geen zin heeft een dergelijke controle uit te voeren indien de betrapte leerlingen niet verder opgevolgd worden. Twee van die zones geven aan dat zij eigenlijk volledig vertrouwen op de school en dus geen eigen evaluatie meer maken. In feite maakt slechts één van de bevraagde zones die controles met drugshonden in scholen uitvoeren een weloverwogen beslissing alvorens al dan niet over te gaan tot een dergelijke actie.

66. Slechts één politiezone komt tussen in de keuze van de klassen die gecontroleerd zullen worden. Dit werd ingegeven door het feit dat een bepaalde school enkel klassen aanduidde waarvan ze zeker was dat er geen drugs zouden aangetroffen worden. De overige politiezones laten dit volledig aan de school over.

67. Van de drie zones die geen actie met drugshonden op school ondernemen zijn er twee helemaal geen voorstander van dergelijke aanpak, maar de redenen hiervoor zijn uiteenlopend. De ene is bekommerd om de publieke opinie en de andere ziet daar totaal de meerwaarde niet van in. Deze laatste zal op andere plaatsen controles uitvoeren waarbij hetzelfde doelpubliek bereikt wordt. Eén zone geeft aan het eventueel wel te doen, maar dan wel heel goed overwogen. Deze zone heeft trouwens reeds geweigerd een dergelijke controle uit te voeren op een schoolbus naar aanleiding van een schoolreis.

3.7.5. *De verdere opvolging van de betrapte leerlingen*

68. In twee van de acht bevraagde zones wordt gesteld dat de leerlingen die betrap worden op het bezit/gebruik van drugs niet verder opgevolgd worden bij gebrek aan een degelijk aanbod in de hulpverlening. Eén zone zegt dat het Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) de verdere opvolging op zich neemt daar niemand anders in de regio deze taak op zich wil of kan nemen. Ook waar de hulpverlening ingeschakeld wordt is er geen uniforme lijn te trekken. In één zone wordt het aanbod gedaan maar is er verder geen zicht op het feit of het al dan niet gevolgd wordt. Soms stuurt het parket daar wel een kantschrift om de situatie na te gaan. In een andere zone verloopt alles via het parket en krijgt de politiezone soms een kantschrift met de vraag een urinetest af te nemen. In twee zones wordt doorverwezen naar de hulpverlening en

hanteert het parket de stok-achter-de-deur-methode. Hier wordt effectief opgevolgd of er ingegaan wordt op het aanbod. In één van die twee zones worden hiervoor justitieassistenten ingeschakeld. In de andere zone wordt de jeugdrechter ingeschakeld indien het hulpverleningstraject niet wordt gevolgd en er bovendien indicaties zijn dat het niet de goede richting uitgaat met de minderjarige.

3.7.6. *Het omgaan met de wettelijke basis door de bevraagde politiezones*

69. Wat de doorzoeking van de lokalen betreft, geven alle politiezones aan dat ze hier werken met toestemming van de school, en dit zowel bij een gerechtelijke als bij een bestuurlijke doorzoeking. Dit is vrij logisch daar er steeds gewerkt wordt op vraag van de scholen.

70. Wat de lockers van de leerlingen betreft, is er veel minder eensgezindheid. Sommige zones gaan de toestemming vragen aan de minderjarigen. Andere gaan toestemming vragen aan de minderjarigen en indien er geen toestemming volgt, gaat men verder werken op heterdaad (bij positieve reactie van de hond). Een andere zone stelt dat de school de locker opent in geval van positieve controle, zonder dat evenwel een vraag gesteld wordt naar de wettelijke basis. Nog een andere zone geeft aan dat wanneer de locker enkel werkmateriaal mag bevatten, dan een toestemming van de school voldoende is. Anders hangt het ervan af of er een officier van gerechtelijke politie aanwezig is. Is dit het geval, dan wordt gewerkt op heterdaad, is dit niet het geval dan wordt gewerkt met toestemming van de leerling. Slechts één politiezone maakt de afspraak met de scholen op haar grondgebied om een bepaling te laten opnemen in het schoolreglement waarbij het mogelijk wordt om de lockers in bepaalde gevallen te openen. Van de politiezones die werken met toestemming is er geen enkele die de toestemming gaat vragen aan de personen die belast zijn met het toezicht op de minderjarige (ouders of voogd).

71. Er is terug eensgezindheid wat het besnuffelen van de leerlingen betreft. Alle zones die dergelijke acties doen zijn de mening toegedaan dat dit geen fouillering betreft in de zin van de wet op het politieambt. Wanneer de hond positief reageert, dan is dit wel een aanwijzing die een gerechtelijke fouillering rechtvaardigt.

4. **CONCLUSIES**

72. Op het niveau van de federale politie wordt het thema dat onderwerp is van huidig toezichtsonderzoek niet opgevolgd aangezien dit geen prioriteit betreft in het NVP. Er is enkel kwantitatieve informatie met betrekking tot de inzet van de drugshonden voorhanden

73. De dienst hondensteun van de federale politie, die enkel in steun werkt van een steun aanvragende politiedienst, maakt geen evaluatie van de opportuniteit van de inzet van drugshonden in scholen. Gezien de conclusie uit het randnummer 87 wordt er dus nauwelijks een evaluatie van de opportuniteit gemaakt. De dienst geeft tevens aan dat zijn statistische project faalt.

74. Passieve drugshonden worden ingezet om de leerlingen te besnuffelen. Bij dit besnuffelen is er in principe geen fysiek contact tussen de hond en de leerling, hoewel dit niet helemaal uit te sluiten is.

75. Binnen de dienst hondensteun heeft men geen kennis over objectieve studies betreffende de betrouwbaarheid van drugshonden.

76. Een mogelijk probleem inzake de inzet van drugshonden betreft contaminatie. Hierdoor gaat de hond reageren op iemand die nu niet in het bezit is van drugs, maar die eerder wel heeft gebruikt of bij iemand aanwezig was toen die drugs gebruikte.

77. Voor de betrouwbaarheid van de honden rekent men op de doorgedreven training en evaluatie. De vraag blijft of dit voldoende de betrouwbaarheid van de drugshonden weergeeft.

78. De visies over wat de zuivere drugspreventie in scholen betreft vanuit het hulpverleningsstandpunt en vanuit het standpunt van de coördinator van de Algemene Cel Drugsbeleid binnen de Interministeriële Conferentie Drugs enerzijds en vanuit de VCLP anderzijds staan tegenover elkaar. Voor de eersten is dit geen taak voor de politiediensten en dienen de politiediensten gebruikt te worden als ‘stok achter de deur’. Voor de VCLP is het ‘stok achter de deur’-verhaal een te enge visie op politie en hebben de politiediensten ook een bijdrage te leveren op het vlak van preventie.

79. Wel is duidelijk dat iedereen ervan overtuigd is dat de gebruikers dienen georiënteerd te worden naar de hulpverlening. De VCLP is hier voorstander van projecten in de aard van deze die reeds bestaan inzake meerderjarigen.

80. In de praktijk zien we dat de meeste politiezones wel degelijk drugspreventie geven in de school. In het beleid van de verschillende politiezones is echter geen echte lijn te trekken. De mate waarin de politiezone preventielessen verzorgt in de scholen en de manier waarop dit gebeurt, hangt in grote mate af van het aanbod aan preventie dat er is binnen de regio van de politiezone.

81. Wanneer de politiediensten controles met drugshonden uitvoeren in scholen, dan is dit meestal op vraag van de scholen zelf en gebeurt dit steeds in overleg met de scholen. Door de scholen wordt dit gevraagd vanuit een zuiver preventief oogpunt, ook wanneer het probleem in de ogen van de school voor de school zelf niet meer beheersbaar is.

82. De drugshulpverlening staat nogal huiverachtig tegen dergelijke controles in scholen. In een eerder dossier van het VCP werd het standpunt ingenomen dat dergelijke controles vanuit opvoedkundig pedagogisch oogpunt dienen vermeden te worden. Het standpunt van de coördinator van de Algemene Cel Drugsbeleid binnen de Interministeriële Conferentie Drugs gaat ook in deze richting, met deze nuance dat dergelijke controles evenwel uitzonderlijk kunnen in het kader van de normhandhaving, maar enkel in het kader van een globale aanpak en wanneer het probleem het individueel geval overstijgt. De methode systematisch en vanuit preventief oogpunt toepassen lijkt hem dan ook geen goed idee. De VCLP stelt dat de lokale politie moet kunnen ingaan op dergelijke vragen van scholen, en dit ondanks de negatieve commentaren vanuit de hulpverlening.

83. De resultaten van 2011 en 2012 geven aan dat er geen spectaculaire hoeveelheden illegale drugs gevonden worden bij dergelijke controles.

84. Een drugsactie op een school met gebruik van drugshonden kan mits toestemming van de directeur van de school of zijn afgevaardigde. Bij ontstentenis kan een gerechtelijke actie eveneens op basis van een mandaat van een onderzoeksrechter of op basis van heterdaad. De laatste twee mogelijkheden komen echter zelden voor. Hierbij dienen de politiediensten nog steeds rekening te houden met subsidiariteit en de proportionaliteit van hun acties. Bovendien mogen deze acties geen systematisch karakter vertonen en moeten zij worden gerechtvaardigd door de concrete omstandigheden, zoals deze moeten blijken uit de opbouw van hun dossier.

85. Het openen van de lockers wordt het best voorzien in het schoolreglement. De minderjarige leerling, noch de school kan immers een rechtsgeldige toestemming geven om de locker te doorzoeken.

86. Het besnuffelen van leerlingen en hun bagage is geen fouillering in de zin van de wet op het politieambt. Een positieve reactie van een hond is echter een aanwijzing die een gerechtelijke fouillering kan rechtvaardigen.

87. Er is geen lijn te trekken in de manier waarop in scholen repressief opgetreden wordt door de politiediensten. Daar waar duidelijke afspraken zijn gemaakt tussen de politie en de school, werden die afspraken eveneens afgetoetst met het parket.

88. Er is evenmin eensgezindheid over de inzet van drugshonden in scholen. Opvallend is wel dat de zones die dergelijke controles uitvoeren allemaal beweren dat dit slechts in laatste instantie geschiedt, maar dat op één zone na er niet echt een evaluatie gemaakt wordt van de wenselijkheid van dergelijke actie.

89. De verdere opvolging van de betrapte leerlingen is ook steeds verschillend. Dit hangt in sterke mate af van de aanwezigheid van hulpverlening in de regio en van het gevolg dat het parket aan het dossier geeft.

90. Waar voor het doorzoeken van scholen met drugshonden en voor het besnuffelen van leerlingen met drugshonden wel een consensus bestaat, is dit helemaal niet het geval voor het openen van de lockers. Slechts één zone heeft afspraken met de scholen om dit te laten opnemen in het schoolreglement. Het werken met toestemming van een minderjarige, zoals dus blijkbaar veelal gebeurt, kan eigenlijk niet daar die minderjarige geen geldige toestemming kan verlenen. Een positieve reactie van een drugshond is op zich wel een aanwijzing, maar is onvoldoende om van een heterdaadsituatie te kunnen spreken.

5. AANBEVELINGEN

91. *Aan de politiezones* die de inzet van drugshonden in scholen overwegen kunnen volgende aanbevelingen gedaan worden:

- a) Een degelijke studie maken over de opportuniteit, met inbegrip van de legaliteit, proportionaliteit en subsidiariteit om een dergelijke actie met drugshonden in scholen uit te voeren. Deze studie moet de concrete elementen bevatten waarop men zich beroept om over te gaan tot dergelijke actie. Indien het om een gerechtelijke actie gaat zouden deze elementen vooraf via een proces-verbaal kenbaar moeten worden gemaakt aan de bevoegde procureur des Konings. Indien het om een preventieve, niet gerechtelijke actie gaat, dient de voorkeur gegeven aan het optreden met actieve drugshonden.
- b) Om in geval van dergelijke acties problemen te vermijden met betrekking tot het openen van lockers, is het aangewezen dat de politiezones de scholen op hun grondgebied sensibiliseren om eventueel een passage in verband met het openen van lockers op te nemen in het schoolreglement.
- c) Wat het repressief optreden in scholen betreft in verband met drugsgerelateerde feiten, is het aangewezen dat de politiediensten en de scholen afspraken maken over de inschakeling van de politie. Deze afspraken dienen evenwel het akkoord te hebben van het bevoegde parket, dat in geval van positieve vaststellingen de

mogelijkheden kan benutten om ook in de nazorg van de verdachte minderjarige te voorzien.

92. *Aan de federale politie en de dienst hondensteun* dient gevraagd te worden:

- a) Een werkbaar statistisch instrument uit te werken en te gebruiken om de interventies met drugshonden in real time in kaart te brengen en de resultaten ervan zichtbaar te maken. In dit instrument zouden ook de gegevens over de controles met drugshonden van de lokale politiezones kunnen worden opgenomen.
- b) Voor de aanvang van de controles, de leerlingen en het schoolpersoneel duidelijk informeren over de procedure. Bij deze uiteenzetting zou *ab initio* moeten duidelijk gemaakt worden dat er steeds een mogelijkheid bestaat van contaminatie en foutieve vaststellingen tijdens de controle met de passieve drugshond.

6. LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN

AJO: Juridisch advies operaties (DGR/Jur/AJO)

ANG: Algemene Nationale Gegevensbank

CLB: Centrum voor leerlingenbegeleiding.

CSD: Coördinatie- en Steundirectie

DACH: Dienst hondensteun van de federale politie

DAO: Directie van de operaties inzake bestuurlijke politie

DGR: Algemene directie van het middelenbeheer en de informatie

DGS: Algemene Directie van de Ondersteuning en het Beheer (thans opgehouden te bestaan)

DJP: Directie van de bestrijding van de criminaliteit tegen personen

DSJ: Directie van de juridische dienst, het contentieux en de statuten (thans Jur)

FGP: Federale Gerechtelijke Politie

FOD: Federale Overheidsdienst

HCP: Hoofdcommissaris

Jur: Juridische dienst federale politie

MEGA: Mijn Eigen Goed Antwoord

NVP: Nationaal veiligheidsplan

PDM: Project drugsgebruik minderjarigen

PZ: Politiezone

TEC: Transport en commun

VCLP: Vaste Commissie van de Lokale Politie

VCP: Vast Comité van toezicht op de politiediensten

VADAM: Verstrekken alcoholische dranken aan minderjarigen

ZVP: Zonaal veiligheidsplan